

Převod vlastnictví a osoba blízká

Omezení převodu majetku plynoucí z ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. se vztahuje rovněž na převody takového majetku ze společnosti s ručením omezeným na jejího jednatele nebo na osobu tomuto jednateři blízkou, respektive na nabytí takového majetku společností s ručením omezeným od jejího jednatele nebo od osoby tomuto jednateři blízké. Převod majetku podléhajícího režimu § 196a odst. 3 obch. zák. ze společnosti s ručením omezeným (prodávající) na jinou společnost s ručením omezeným (kupující) je v případě, že jednatelem obou společností je v době převodu stejná osoba, převodem, kterým prodávající převádí majetek na osobu blízkou svému jednateři, jakož i převodem, kterým kupující nabývá majetek od osoby blízké svému jednateři.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 3301/2012, ze dne 28.7.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce L. - AGRO s. r. o., se sídlem v H.V., zastoupeného Mgr. L.R., advokátem, se sídlem v U.O., proti žalované Mgr. K. C., advokátce, se sídlem v B., jako správce konkursní podstaty úpadce R. - CR, s. r. o., zastoupené JUDr. J.C., advokátem, se sídlem v B., za účasti B. FINANCE & CAPITAL LTD., se sídlem L., Spojené království Velké Británie a Severního Irsku, zastoupeného Mgr. D.M., advokátem, se sídlem v O., jako vedlejšího účastníka řízení na straně žalované, o vyloučení nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 12 Cm 143/2008, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. září 2011, č. j. 10 Cmo 15/2011-126, ve znění usnesení téhož soudu ze dne 18. června 2012, č. j. 10 Cmo 15/2011-195, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 19. října 2010, č. j. 12 Cm 143/2008-79, zamítl Krajský soud v Brně žalobu, kterou se žalobce (L. - AGRO s. r. o.) domáhal vůči žalované (správce konkursní podstaty úpadce R. - CR, s. r. o.) vyloučení ve výroku označených nemovitostí (dále jen „sporné nemovitosti“) ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce (bod I. výroku). Dále rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

1/ Pozdější úpadce je zapsán v obchodním rejstříku od 23. října 1995, přičemž od 3. května 1996 byl jako jeho společník a jednatel zapsán v obchodním rejstříku F. S. (dále jen „F. S.“). D. S. (dále jen „D. S.“) byla v obchodním rejstříku zapsána jako společnice a jednatelka pozdějšího úpadce od 26. února 1999.

2/ Žalobce je zapsán v obchodním rejstříku od 2. září 2005 a od té doby je v obchodním rejstříku zapsána jako jeho jediná jednatelka D. S. Od 2. září 2005 do 12. července 2006 byla D. S. zapsána v obchodním rejstříku též jako jediná společnice žalobce.

3/ Podle znaleckého posudku ze dne 5. dubna 2005, zpracovaného znalcem Ing. P.T. (dále jen „P. T.“) na objednávku pozdějšího úpadce, byly sporné nemovitosti ohodnoceny k uvedenému dni na částku 2.686.380,- Kč.

4/ Pozdější úpadce (jako prodávající) uzavřel se žalobcem (jako kupujícím) dne 1. března 2006 kupní smlouvu, jejímž předmětem byl převod sporných nemovitostí do vlastnictví žalobce za dohodnutou kupní cenu ve výši 715.205,- Kč (včetně daně z přidané hodnoty) [dále jen „kupní smlouva“]. Kupní smlouvu podepsali F. S. (za pozdějšího úpadce) a D. S. (za žalobce). Kupní cena byla uhrazena zápočtem. Žalobce je (k 11. říjnu 2010 stále byl) na základě kupní smlouvy zapsán v katastru

nemovitostí jako vlastníků sporných nemovitostí.

5/ Konkurs na majetek úpadce byl prohlášen 21. března 2008 k návrhu na prohlášení konkursu z 20. listopadu 2006.

6/ Podle znaleckého posudku ze dne 18. srpna 2008, zpracovaného na objednávku správkyně konkursní podstaty úpadce, činila hodnota sporných nemovitostí k uvedenému dni 4.987.000,- Kč.

Na tomto základě soud prvního stupně uzavřel (vycházející z ustanovení § 196a zákona č.

[513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku - dále též jen „obch. zák.“), že:

1/ Účelem ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. je především ochránit společnost před nepoctivým jednáním osob, které jsou oprávněny činit za ni právní úkony. Navazujícím účelem pak je i zajištění ochrany třetích osob, zejména věřitelů společnosti. V případech, kdy společnost úplatně nabývá majetek v rozsahu dle ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. od osob v tomto ustanovení uvedených nebo na tyto osoby takový majetek převádí, k dosažení tohoto účelu slouží zejména požadavek, podle něhož lze zmíněné majetkové dispozice provádět pouze za cenu určenou posudkem znalce. Zákon tím sleduje, aby cena převáděného majetku nebyla závislá jen na „vůli“ smluvních stran (jež může být deformována právě postavením osoby, se kterou společnost příslušnou smlouvu uzavírá), nýbrž aby byla stanovena způsobem, jenž v dostatečné míře zaručuje, že bude odpovídat jeho reálné hodnotě. Potud soud prvního stupně odkazuje na „rozhodnutí“ Nejvyššího soudu „č. j.“ (správně sp. zn.) 29 Cdo 1807/2007 (jde o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. ledna 2009, který je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - dostupný na webových stránkách Nejvyššího soudu).

2/ V projednávané věci bylo prokázáno, že kupní smlouvu (kterou byly sporné nemovitosti převedeny za kupní cenu /715.205,- Kč/, jež nebyla přiměřená /sporné nemovitosti měly cenu minimálně 2.686.380,- Kč/) podepsali jednatelé smluvních stran, kteří si byli osobami blízkými (jde o manžele). D. S. v té době byla nejen jednatelkou žalobce (kupujícího), ale též jednatelkou pozdějšího úpadce (prodávajícího). Kupující (žalobce) tak nabýval majetek od společnosti (pozdějšího úpadce coby prodávajícího) „představované“ osobami jí blízkými.

3/ Hodnota převáděného majetku i v podhodnocené ceně sjednané v kupní smlouvě byla rozhodně vyšší než jedna desetina upsaného základního kapitálu pozdějšího úpadce (500.000,- Kč). Pro převod tohoto majetku bylo tedy nutno nechat zpracovat znalecký posudek, který by objektivně posoudil hodnotu převáděného majetku, a to znalcem jmenovaným soudem. Jelikož žalobce nabýval majetek od pozdějšího úpadce ihned po svém založení (dříve než ve 3 letech od vzniku), musel být převod majetku též schválen valnou hromadou (žalobce). Znalecký posudek však zpracován nebyl, stejně jako nebyl schválen prodej majetku valnou hromadou (žalobce).

4/ Převod sporných nemovitostí z majetku pozdějšího úpadce na nově založeného žalobce byl ryze účelový (bylo jím sledováno, aby vlastníci pozdějšího úpadce mohli pokračovat v podnikání ve stejném oboru s majetkem nezatíženým dluhy pozdějšího úpadce (jež měl řešit konkurs). Smluvní strany (představované osobami blízkými) uzavřely kupní smlouvu s úmyslem krátiť věřitele pozdějšího úpadce.

5/ Byla-li při uzavření smlouvy, podléhající režimu ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. porušena povinnost stanovit cenu majetku na základě posudku znalce, je kupní smlouva absolutně neplatná podle ustanovení § 39 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“). [Potud soud prvního stupně odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu „č. j.“ (správně sp. zn.) 23 Cdo 4836/2009 (jde o usnesení ze dne 23. června 2010).] Stejně tak je kupní smlouva absolutně neplatná, „neprošlo-li“ převádění majetku „schválením valné hromady“.

6/ Žalobce se tedy na základě kupní smlouvy nestal vlastníkem sporných nemovitostí, které byly důvodně sepsány do konkursní podstaty úpadce.

K odvolání žalobce Vrchní soud v Olomouci v záhlaví označeným rozsudkem, ve znění tamtéž označeného usnesení, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (první výrok). Dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý a třetí výrok). Odvolací soud rozhodl o odvolání již za účasti B.

FINANCE & CAPITAL LTD. (dále jen „společnost B“) jako vedlejšího účastníka řízení na straně žalované.

Odvolací soud dospěl po přezkoumání rozsudku soudu prvního stupně (s jehož skutkovými zjištěními se ztotožnil) k následujícím závěrům:

1/ Z předpokladů, za nichž lze ve smyslu § 19 odst. 1 a 2 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), vyhovět žalobě o vyloučení věci, je pro výsledek odvolacího řízení rozhodné, zda žalobce prokázal, že mu svědčí vlastnické právo ke sporným nemovitostem, vylučující jejich zařazení do soupisu a dále to, že sporné nemovitosti, neměly být zařazeny do soupisu konkursní podstaty (splnění ostatních předpokladů pro vyloučení věci je mezi účastníky řízení nesporné).

2/ Jestliže kupní smlouvu uzavřeli za pozdějšího úpadce (prodávajícího) jednatel F. S. a za žalobce (kupujícího) jednatelka D. S. (která byla současně jednatelkou pozdějšího úpadce a manželkou F. S.), pak byla kupní smlouva skutečně uzavřena mezi osobami blízkými. Srov. rozhodnutí (jde o rozsudek) Nejvyššího soudu ze dne 27. ledna 2010, sp. zn. 29 Cdo 4822/2008, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2010, pod číslem 136, v němž Nejvyšší soud uzavřel, že „fyzické osoby, které činí (mohou činit) jménem právnické osoby právní úkony, jsou - i z hlediska ustanovení § 196a obch. zák. - osobami blízkými této právnické osobě“.

3/ Zákon vychází z toho, že účastníkem právního úkonu podléhajícího režimu ustanovení § 196a obch. zák. bude akciová společnost, případně společnost s ručením omezeným (§ 135 odst. 2 obch. zák.) a nevylučuje ani, aby právnická osoba stála na druhé straně dotčeného právního úkonu. Stejně jako při posuzování vzájemných poměrů účastníků odporovatelných právních úkonů je i v případě transakcí podléhajících režimu ustanovení § 196a obch. zák. zapotřebí řešit otázku osoby blízké (při absenci výslovné právní úpravy) pomocí analogie (§ 1 odst. 2 obch. zák. a § 853 obč. zák.).

4/ V dané věci byly statutárními orgány smluvních stran kupní smlouvy (právnických osob) fyzické osoby - osoby blízké (manželé); proto byla kupní smlouva uzavřena mezi osobami blízkými.

5/ Předmětem převodu dle kupní smlouvy byly nemovitosti, jejichž hodnota činila (podle kupní smlouvy) nejméně 715.205,- Kč a v této výši přesahovala jednu desetinu zapsaného kapitálu obou smluvních stran. V souladu s ustanovením § 196a odst. 3 obch. zák., v rozhodném znění (ve znění účinném od 1. ledna 2001), tak musela být hodnota majetku stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem, což se nestalo. Absence takového znaleckého posudku pak má za následek absolutní neplatnost právního úkonu pro rozpor se zákonem (§ 39 obč. zák.), bez ohledu na to, zda by hodnota majetku stanovená znaleckým posudkem případně odpovídala kupní ceně. Absolutní neplatnost právního úkonu působí ze zákona (bez dalšího) a nemůže být ani zhojena. Srov. např. rozhodnutí (jde o usnesení) Nejvyššího soudu ze dne 10. září 2008, sp. zn. 29 Cdo 3300/2008, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 3, ročník 2009, pod číslem 41 nebo rozhodnutí (jde o rozsudek) Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2007, sp. zn. 32 Odo 613/2005.

6/ Soud prvního stupně k tomu správně poukázal na účel ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1807/2007 a rozhodnutí (jde o usnesení) Nejvyššího soudu ze dne 24. února 2010, sp. zn. 29 Cdo 2658/2009.

7/ Jelikož kupní smlouva je ze shora uvedeného důvodu absolutně neplatná pro rozpor s ustanovením § 196a odst. 3 obch. zák., v rozhodném znění (§ 39 obč. zák.), je pro posouzení věci již zcela nerozhodné, zda žalobce zaplatil kupní cenu. Rovněž není rozhodné, zda nabytí majetku žalobcem bylo schváleno jeho valnou hromadou (proto, že majetek nabyt do 3 let od svého vzniku). Odvolací soud se proto těmito skutečnostmi (pro nadbytečnost) nezabýval.

8/ Odvolací soud se také nezabýval případným odstoupením žalované od kupní smlouvy, když odstoupit lze pouze od platného právního úkonu.

9/ Odvolací soud nesouhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že kupní smlouva je neplatná (podle § 39 obč. zák.), jelikož ji smluvní strany uzavřely v úmyslu zkrátit možnost uspokojení pohledávek (vůči) jedné z nich. Soud prvního stupně se úmyslem smluvních stran při uzavření kupní smlouvy vůbec nezabýval a tento jeho závěr tedy nemá oporu v provedeném dokazování. Srov. např.

rozhodnutí (jde o rozsudek) Nejvyššího soudu ze dne 1. července 2008, sp. zn. 29 Odo 1027/2006, uveřejněné pod číslem 40/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Nesprávnost tohoto závěru nicméně nemá vliv na věcnou správnost napadeného rozhodnutí.

10/ Odvolací námitku žalované, že úpadce a žalobce tvoří koncern (§ 66a obch. zák.), má odvolací soud (vzhledem k výše formulovaným závěrům) za nerozhodnou, proto se jí již nezabýval. Nad rámec věci k tomu odvolací soud dodává, že z pouhé skutečnosti, že pro jednatele obou společností jako manžele byl úpadce rodinným podnikem (jak vypověděl F. S.), nelze takový závěr bez dalšího učinit.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje dovolatel řešení otázky vzájemného postavení dvou právnických osob jako osob blízkých, jsou-li jejich statutárními orgány manželé.

Odvolacímu soudu dovolatel vytýká nesprávnost právního názoru, že nabytí nemovitosti od právnické osoby, jež vůči němu byla v postavení osoby blízké (takže při absenci posudku soudem ustanoveného znalce dle ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. šlo o neplatný právní úkon).

Dovolatel připouští (ve shodě s judikatorně ustáleným názorem), že za určitých okolností může být i právnická osoba v postavení osoby blízké fyzické osobě. To, aby v postavení osob blízkých byly dvě právnické osoby, se však (dle jeho názoru) již vymyká smyslu tohoto institutu.

Při výkladu ustanovení § 196a obch. zák. (co do vztahu odstavce 3 k odstavci 1) nebylo v případě kupní smlouvy (dle soudů neplatné) možné rozumně předvídat, že jde o jeden z taxativně vymezených příkladů, kdy bylo povinností kupujícího požádat soud o ustanovení soudního znalce. Naopak, vzhledem k textu platné právní úpravy bylo možné předpokládat zamítnutí takového návrhu na ustanovení soudního znalce. Blízkost dvou právnických osob (ať již akciových společností či společností s ručením omezeným) je v obchodním zákoníku (jako základním právním předpisu upravujícím vztahy mezi podnikateli) řešena ustanoveními o ovládaných osobách, koncernech apod. Z tohoto pohledu však soudy věc neposuzovaly.

Právní názor zaujatý odvolacím soudem je tak (dle dovolatele) výsledkem nepřipustně extenzivního výkladu platné právní úpravy, jež ve svém důsledku zasahuje i do jednoho ze základních ústavních postulátů zakotveného v článku 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Žalovaná ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout. Přitom uvádí, že dovoláním napadený rozsudek nabytí právní moci 28. listopadu 2011, takže posledním dnem pro podání dovolání byl 29. leden 2012 a dovolání podané 30. ledna 2012 je opožděné. Pro případ, že dovolání bude považováno za včasné, má žalovaná za to, že není přípustné. K tomu uvádí, že otázka vzájemného postavení dvou právnických osob jako osob blízkých není předmětem napadeného rozhodnutí. Napadený rozsudek odkazuje na ustanovení § 196a obch. zák., který postihuje jak jednání blízkých osob fyzických, tak jednání právnických osob, které jednají ve shodě nebo jsou osobami ovládanými anebo osobami, které tvoří koncern.

Přestože odůvodnění „napadeného rozsudku prvního stupně“ podrobně vysvětluje vzájemné postavení úpadce, jednatele úpadce, žalobce a jednatelky žalobce, nezmiňuje otázku osob blízkých, ale otázku osob ovládaných a ovládajících. Ony osoby pak jednoznačně splňují definici ustanovení 66a obch. zák., popisující jednání ve shodě a definující ovládané a ovládající osoby. Postavení oněch osob ve smyslu § 66a obch. zák. je zcela jednoznačné a odkaz na § 196a odst. 3 obch. zák. (v důsledku kterého byl převod sporného majetku absolutně neplatný pro rozpor s kogentním ustanovením právního předpisu) je nezpochybnitelný. Napadené rozhodnutí tudíž nemá zásadní

právní význam.

Zákonem č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem), byl s účinností od 1. ledna 2008 zrušen zákon o konkursu a vyrovnání (§ 433 bod 1. a § 434), s přihlédnutím k § 432 odst. 1 insolvenčního zákona se však pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona (a tudíž i pro spory vedené na jejich základě) použijí dosavadní právní předpisy (tedy vedle zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. prosince 2007, i občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. prosince 2007). Srov. k tomu též důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 3375/2010, uveřejněného pod číslem 41/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

I. Ke včasnosti dovolání.

Nejvyšší soud úvodem poznamenává (vzhledem k námitce žalované), že dovolání je včasné. Dovolateli (jeho zástupci s procesní plnou mocí) byl rozsudek odvolacího soudu doručen 28. listopadu 2011 (srov. doručenkou č. l. 129 p. v.). Při příležitosti poučení o dovolání, jehož se účastníkům dostalo v napadeném rozhodnutí, by posledním dnem dvouměsíční lhůty k podání dovolání (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) měl být 28. leden 2012 (§ 57 odst. 2 věta první o. s. ř.). Jelikož tento den připadl na sobotu, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den (§ 57 odst. 2 věta druhá o. s. ř.) tedy pondělí 30. ledna 2012, kdy bylo dovolání také podáno.

II. K přípustnosti dovolání.

Argumenty, jimiž žalovaná oponuje ve vyjádření možnosti připustit dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., neodpovídají skutečnému obsahu dovoláním napadeného rozhodnutí. Uvádí-li žalovaná, že napadené rozhodnutí nezmiňuje otázku osob blízkých, ale otázku osob ovládaných a ovládajících a že otázka vzájemného postavení dvou právnických osob jako osob blízkých není předmětem napadeného rozhodnutí, odporuje její tvrzení závěrům odvolacího soudu shrnutým výše pod body 4/ a 10/.

Nejvyšší soud následně shledává dovolání v této věci přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., když zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje řešení otázky dovoláním otevřené, když potud napadené rozhodnutí důsledně nevychází z níže rozebrané judikatury Nejvyššího soudu.

III. K uplatněnému dovolacímu důvodu.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Ustanovení § 196a obch. zák., ve znění účinném v době uzavření kupní smlouvy (tj. naposledy ve znění zákona č. [413/2005](#) Sb., pro věc rozhodném) zní následovně:

(1) Společnost může uzavřít smlouvu o úvěru nebo půjčce s členem představenstva, dozorčí rady,

prokuristou nebo jinou osobou, která je oprávněna jménem společnosti takovou smlouvu uzavřít, nebo osobami jim blízkými, anebo smlouvu, jejímž obsahem je zajištění závazků těchto osob, nebo na ně bezplatně převést majetek společnosti jen s předchozím souhlasem valné hromady a jen za podmínek obvyklých v obchodním styku.

(2) Pokud jsou osoby uvedené v odstavci 1 oprávněny jednat i jménem jiné osoby, použije se ustanovení odstavce 1 obdobně i na plnění tam uvedené ve prospěch této jiné osoby. Souhlasu valné hromady není zapotřebí, jde-li o poskytnutí půjčky nebo úvěru ovládající osobou ovládané osobě anebo zajištění závazků ovládané osoby ovládající osobou.

(3) Jestliže společnost nebo jí ovládaná osoba nabývá majetek od zakladatele, akcionáře nebo od osoby jednající s ním ve shodě anebo jiné osoby uvedené v odstavci 1 nebo od osoby jí ovládané anebo od osoby, se kterou tvoří koncern, za protihodnotu ve výši alespoň jedné desetiny upsaného základního kapitálu ke dni nabytí nebo na ně úplatně převádí majetek této hodnoty, musí být hodnota tohoto majetku stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem. Pro jmenování a odměňování znalce platí ustanovení § 59 odst. 3. Jestliže k nabytí dochází do 3 let od vzniku společnosti, musí je schválit valná hromada.

(4) Ustanovení odstavce 3 se nevztahuje na nabytí nebo zcizení majetku v rámci běžného obchodního styku a na nabytí nebo zcizení z podnětu nebo pod dozorem státního orgánu nebo na nabytí nebo zcizení na burze či obdobném regulovaném trhu. Ustanovení odstavce 1 o souhlasu valné hromady se vztahuje obdobně i na bezúplatný převod majetku na akcionáře.

(5) Ustanovení odstavců 1 až 3 se vztahují i na převzetí ručení.

Z ustanovení § 135 odst. 2 obch. zák. (v rozhodném znění) se pak podává, že § 196a se použije obdobně též pro společnosti s ručením omezeným.

Výkladem ustanovení § 196a obch. zák. se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi opakovaně zabýval, přičemž dospěl k následujícím závěrům:

1/ Ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. slouží mimo jiné i k ochraně společnosti před zneužitím postavení jejích orgánů, společníků a dalších osob oprávněných společností zavazovat či vykonávajících ve společnosti určitý vliv. Navazujícím účelem pak je i zajištění ochrany třetích osob, zejména věřitelů společnosti. Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. února 2012, sp. zn. 31 Cdo 3986/2009, uveřejněný pod číslem 67/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 67/2012“), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2009, sp. zn. 29 Cdo 4315/2008, uveřejněný v časopise Soudní judikatura, číslo 11, ročník 2009, pod číslem 170, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2007, sp. zn. 29 Odo 780/2006, uveřejněný v časopise Soudní judikatura, číslo 7, ročník 2007, pod číslem 102, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 1807/2007).

2/ V případech, kdy společnost úplatně nabývá majetek v rozsahu dle ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. od osob v tomto ustanovení uvedených nebo na tyto osoby takový majetek převádí, k dosažení tohoto účelu slouží zejména požadavek, podle něhož lze zmíněné majetkové dispozice provádět pouze za cenu určenou posudkem znalce. Zákon tím sleduje, aby cena převáděného majetku nebyla závislá jen na „vůli smluvních stran“ (jež může být deformována právě postavením osoby, se kterou společnost příslušnou smlouvu uzavírá), nýbrž aby byla stanovena způsobem, jenž v dostatečné míře zaručuje, že bude odpovídat jeho reálné hodnotě (srov. opět R 67/2012 i rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4315/2008, sp. zn. 29 Odo 780/2006 a sp. zn. 29 Cdo 1807/2007).

3/ Omezení plynoucí z ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. nedopadá na převody majetku na jakékoliv osoby, jež by mohly být považovány za osoby společnosti blízké či s ní spřízněné, ale toliko na převody majetku na osoby v citovaném ustanovení vypočtené (srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2011, sp. zn. 29 Cdo 3619/2009, uveřejněného pod číslem 106/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen „R 106/2011“).

4/ Fyzické osoby, které činí (mohou činit) jménem právnické osoby právní úkony, jsou - i z hlediska ustanovení § 196a obch. zák. - osobami blízkými této právnické osobě (rozsudek Nejvyššího soudu sp.

zn. 29 Cdo 4822/2008).

5/ Okolnost, že právnická osoba na straně jedné a fyzická osoba na straně druhé mají společnou osobu blízkou, z nich ještě nedělá osoby, jež jsou si navzájem blízké (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. listopadu 2013, sp. zn. 29 Cdo 1212/2012, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. května 2014, sp. zn. 29 Cdo 80/2013).

6/ Ze skutečnosti, že společnost s ručením omezeným je osobou blízkou své jednatelce, bez dalšího neplyne, že tato společnost je (současně) osobou blízkou manželce jednatelky (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1212/2012).

Na takto ustaveném judikatorním základě (z nějž Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi ustáleně vychází) lze pro danou věc uzavřít následující.

1/ Dovolatel (žalobce) je coby společnost s ručením omezeným ve shodě s ustanovením § 135 odst. 2 obch. zák. a § 196a odst. 3 obch. zák. onou „společností“, která (jako kupující) nabyla (posuzovanou kupní smlouvou) od pozdějšího úpadce majetek (sporné nemovitosti) za protihodnotu (715.205,- Kč) ve výši alespoň jedné desetiny upsaného základního kapitálu ke dni nabytí (základní kapitál žalobce ke dni nabytí činil 200.000,- Kč).

2/ Pozdější úpadce je coby společnost s ručením omezeným ve shodě s ustanovením § 135 odst. 2 obch. zák. a § 196a odst. 3 obch. zák. onou „společností“, která (jako prodávající) úplatně převedla (posuzovanou kupní smlouvou) na dovolatele majetek (sporné nemovitosti), jehož hodnota (715.205,- Kč) činí alespoň jednu desetinu upsaného základního kapitálu ke dni převodu (základní kapitál pozdějšího úpadce ke dni převodu činil 500.000,- Kč).

3/ Jelikož napadené rozhodnutí nespočívá na závěru, že by šlo o převod majetku mezi osobami vypočtenými přímo v § 196a odst. 3 obch. zák., je pro posouzení jeho správnosti určující, zda dovolatel (jako kupující společnost s ručením omezeným) nebo pozdější úpadce (jako prodávající společnost s ručením omezeným) uzavíral kupní smlouvu s některou z „jiných osob uvedených v odstavci 1“ (§ 196a odst. 3 obch. zák.).

4/ Osobou, která je - v intencích § 196a odst. 1 obch. zák. - oprávněna jménem společnosti uzavřít (kupní) smlouvu, je v případě, že jde o společnost s ručením omezeným, zejména její jednatel. Lze tedy shrnout, že omezení převodu majetku plynoucí z ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. se vztahuje rovněž na převody takového majetku ze společnosti s ručením omezeným na jejího jednatele nebo na osobu tomuto jednatele blízkou, respektive na nabytí takového majetku společností s ručením omezeným od jejího jednatele nebo od osoby tomuto jednatele blízké. V intencích závěru obsažených v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4822/2008 rovněž platí, že převod majetku podléhajícího režimu § 196a odst. 3 obch. zák. ze společnosti s ručením omezeným (prodávající) na jinou společnost s ručením omezeným (kupující) je v případě, že jednatelem obou společností je v době převodu stejná osoba, převodem, kterým prodávající převádí majetek na osobu blízkou svému jednatele, jakož i převodem, kterým kupující nabývá majetek od osoby blízké svému jednatele.

5/ V době uzavření kupní smlouvy byla D. S. jako jediná jednatelka a jediná společnice dovolatele (kupujícího) osobou blízkou dovolateli. Současně byla jako jeden ze dvou jednatele a jako jeden ze dvou společníků pozdějšího úpadce (druhým jednatelem a společníkem pozdějšího úpadce byl její manžel F. S.) osobou blízkou pozdějšímu úpadci. Jinak řečeno, D. S. byla v době uzavření kupní smlouvy osobou blízkou jak prodávajícímu (pozdějšímu úpadci - společnosti s ručením omezeným) tak kupujícímu (žalobci - společnosti s ručením omezeným). Převod sporných nemovitostí z pozdějšího úpadce (prodávajícího) na žalobce (kupujícího) tak v situaci, kdy jednatelkou obou těchto společností byla D. S., byl převodem, kterým pozdější úpadce převáděl majetek (sporné nemovitosti) na osobu blízkou své jednatelce (D. S.), jakož i převodem, kterým žalobce nabýval majetek (sporné nemovitosti) od osoby blízké své jednatelce (D. S.).

Právní posouzení věci odvolacím soudem je tudíž v posouzení, že předmětná kupní smlouva podléhá režimu ustanovení § 196a odst. 1 a 3 obch. zák., ve výsledku správné (jakkoli odvolací soud tento

závěr nepřiléhavě založil na manželském vztahu D. S. a F. S.) a dovolání důvodné není. V takto pojatém výkladu § 196a obch. zák. nespaturuje Nejvyšší soud též žádný rozpor s Listinou základních práv a svobod.

Uplatněným dovolacím důvodem je Nejvyšší soud vázán, včetně jeho obsahového vymezení (§ 242 odst. 3 věta první o. s. ř.) a z jiných než dovolatelem uplatněných důvodů napadené rozhodnutí přezkoumat nemůže (srov. shodně např. nález Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2009, sp. zn. IV. ÚS 560/08, uveřejněný pod číslem 236/2009 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Dovolání v této věci kromě otázky osob blízkých neotevřít jiné právní otázky (z těch, jež s sebou přináší aplikace § 196a obch. zák. na zkoumanou kupní smlouvu, jde např. o otázku, za jakých podmínek způsobuje absence znaleckého posudku u takové transakce absolutní neplatnost kupní smlouvy). Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243b odst. 2 část věty před středníkem o. s. ř.).

Výrok o nákladech dovolacího řízení se opírá o ustanovení § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., když dovolání žalobce bylo zamítnuto, čímž žalované vzniklo právo na náhradu účelně vynaložených nákladů. Ty v dané věci sestávají z mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby (vyjádření k dovolání ze dne 15. května 2012), která podle ustanovení § 7 bodu 5, § 9 odst. 3 písm. a/ a § 11 odst. 1 písm. k/ vyhlášky č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném do 31. prosince 2012, činí 2.100,- Kč, dále z paušální částky náhrady hotových výdajů ve výši 300,- Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu) a z náhrady za 21% daň z přidané hodnoty (§ 137 odst. 1 a 3 o. s. ř.) ve výši 504,- Kč. Celkem činí náhrada nákladů dovolacího řízení přiznaná žalované částku 2.904,- Kč.

Ve vztahu mezi žalobcem a vedlejším účastníkem řízení na straně žalované je výrok o nákladech dovolacího řízení odůvodněn tím, že žalobci právo na jejich náhradu nevzniklo a u vedlejšího účastníka řízení žádné prokazatelné náklady dovolacího řízení nebyly zjištěny.

K důvodům, pro které Nejvyšší soud určil odměnu za zastupování žalované podle advokátního tarifu, srov. např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. května 2013, sp. zn. 31 Cdo 3043/2010, uveřejněný pod číslem 73/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)